

Magdalena Adamczyk

Skala przestępczości w województwie małopolskim w latach 2000-2012

Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje nr 15, 5-19

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Magdalena Adamczyk

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

SKALA PRZESTĘPCZOŚCI W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W LATACH 2000-2012

SCALE OF CRIME IN THE LESSER POLAND PROVINCE IN 2000-2012 YEARS

ABSTRACT

Discussing the occurrence of crime is a purpose of the article as well as how developed in the Lesser Poland province in 2000-2012 years threatening with crime against possessions along with crime against the life and the health. Basic categories of common crime were discussed in the support about universally used statistically categories of the evaluation of these occurrences with reference to all districts. One should remember that Police as the only pillar are not only responsible recognizing and fighting all forms of crime. Due to data which were made available by Provincial Headquarters of Police in Cracow, the author analysed dynamics of stated along crimes with initiated proceedings and their detectability.

KEYWORDS

stated crimes, initiated proceedings, the theft, a burglary, robbery, the robbery theft, racketeering and extortion, the manslaughter, the damage to health, the complicity in the scuffle or the battery, the detectability

ABSTRAKT

Celem artykułu jest omówienie zjawiska przestępczości oraz jak kształtowało się w województwie małopolskim w latach 2000-2012 zagrożenie przestępczością przeciwko mieniu wraz przestępczością przeciwko życiu i zdrowiu. Omówione zostały podstawowe kategorie przestępczości popolitej w oparciu o powszechnie stosowane statystycznie kategorie oceny tych zjawisk w odniesieniu do wszystkich powiatów. Należy pamiętać, że nie tylko Policja jako jedyny filar jest odpowiedzialna za rozpoznawanie i zwalczanie wszelkich form przestępczości. Z uwagi na dane jakie zostały udostępnione przez Komendę Wojewódzką Policji w Krakowie, autorka zanalizowała dynamikę przestępstw stwierdzonych wraz z postępowaniami wszczętymi i ich wykrywalnością.

SŁOWA KLUCZOWE

przestępstwa stwierdzone, postępowanie wszczęte, kradzież, kradzież z włamaniem, rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze, zabójstwo, uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu, wykrywalność.

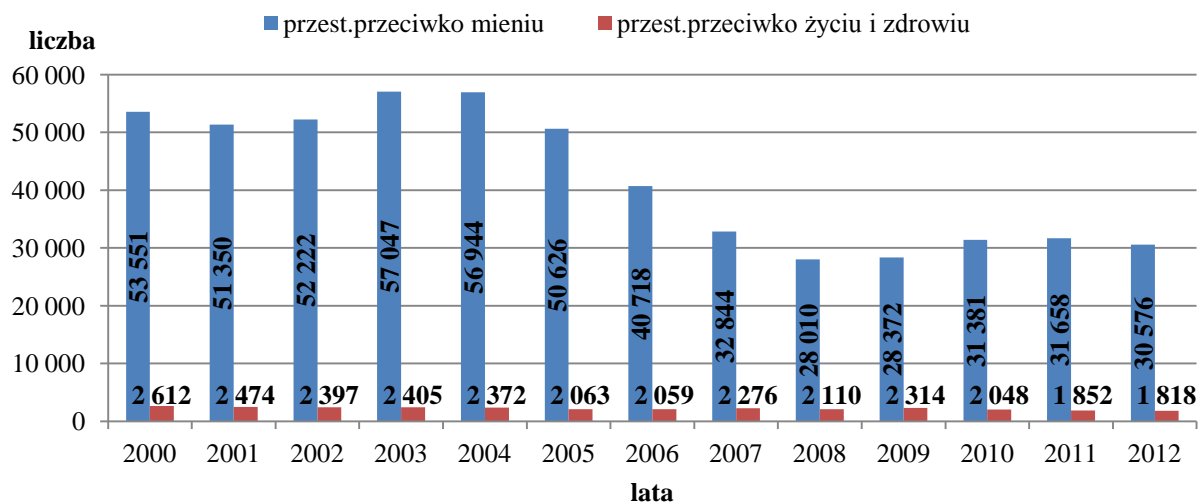
Uwagi wstępne

Przestępczość towarzyszyła człowiekowi od dawien dawna. Pierwsze wzmianki na jej temat możemy spotkać już w mitologii greckiej. Uważano wówczas, że wszystkie wypadki losowe określane są przez bogów. Pierwsze kryminologiczne poglądy między innymi Homera, Platona czy Arystotelesa wskazują, że w ówczesnych czasach zbrodnię pojmowano jako „chorobę duszy”, na którą lekarstwem miał być przemyślany system kar.

W starożytności zrodziły się też przednaukowe przesłanki socjologiczne, w myśl których zło moralne lub wykołajenie społeczne miało swe źródło w niewiedzy i ciężkich warunkach¹. Przestępczość kryminalna jest szczególnie zauważalna i dokuczliwa dla obywateli, którzy zwykle nie mają do czynienia z przestępczością zorganizowaną czy gospodarczą, znacznie częściej natomiast spotykają się z kradzieżami, włamaniami, niszczeniem mienia czy bójkami. Mimo upływu czasu i rozwoju cywilizacji problem przestępczości pozostał. Pomimo ciągłego wzrostu wykrywalności sprawców, nadal popełniane są czyny zabronione. Problem przestępstw istniał zawsze tam, gdzie występowały różnorakie problemy egzystencjalne lub w środowisku zmarginalizowanym, czy wśród grup wykluczonych. Równocześnie na przestrzeni lat zmieniały się techniki śledcze, ale natężenie przestępczości i tak narastało, szczególnie wśród ludzi coraz młodszych, sfrustrowanych trudnościami i niejasnymi perspektywami życia codziennego.

Przestępstwa stwierdzone to takie przestępstwa, które zostały popełnione, a informacje o tych przestępstwach dotarły do organów ścigania poprzez zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez osobę poszkodowaną lub ze źródeł własnych organów ścigania. W roku 2012 stwierdzono w województwie małopolskim 30 576 przestępstw przeciwko mieniu (kradzież, kradzież z włamaniem oraz przestępstwa rozbójnicze) oraz 1 818 przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu (zabójstwo, uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu). Oznacza to spadek przestępstw stwierdzonych przeciwko życiu i mieniu o ok.3% względem roku 2011. Z danych statystycznych widać, iż najwięcej przestępstw przeciwko mieniu zanotowano w roku 2003 natomiast przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu w roku 2000. Od roku 2003 do 2008 liczba stwierdzonych przestępstw przeciwko mieniu nieznacznie maleje po uprzednim wzroście zanotowanym w latach 2000-2002. Kolejne lata 2009-2011 spowodował wzrost przestępczości. Liczba przestępstw stwierdzonych w roku 2012 jest niższa od zanotowanej w roku 2000 o 43%, a przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu zarejestrowano natomiast 30% spadek. (wykres 1).

¹ CZEKAJ K., *Spółeczna konstrukcja przestępstwa i przestępczości*, (w:) *Labirynty współczesnego społeczeństwa*, Katowice 1998, s. 129.

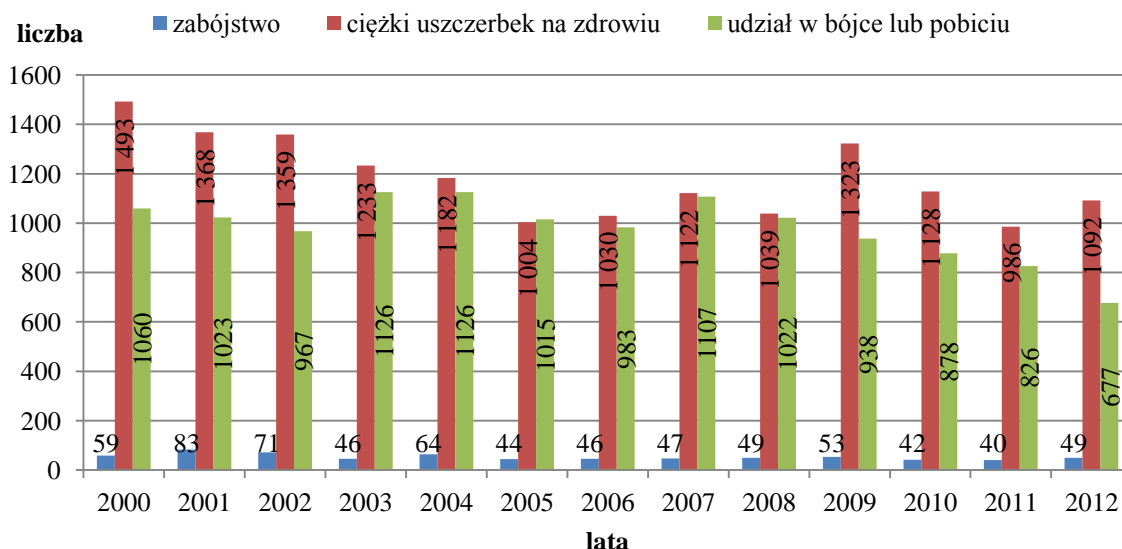
Wykres 1. Liczba przestępstw stwierdzonych przeciwko mieniu oraz przeciwko życiu i zdrowiu w województwie małopolskim w latach 2000-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Przestępstwa przeciwko mieniu ogółem w powiatach wyniosły w roku 2012 aż 30 576. Liczba omawianych przestępstw stwierdzonych ogółem w roku 2009 wynosiła 28 372, w 2010 to 31 381, w 2011 to 31 658 co oznacza wzrost przestępstw z tej kategorii. Zasadniczo najniższa dynamika o podstawie stałej² wystąpiła w roku 2008 ok. 52%. Natomiast najwyższy wskaźnik dynamiki wystąpił w latach 2003-2007. Dynamika o podstawie ruchomej³ w latach 2002-2003 oraz 2009 i 2011 przewyższyła wskaźnik 100%. W przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu skala zjawiska miała inne rozmiary aniżeli przestępstwa przeciwko mieniu. W roku 2012 odnotowano najniższy wskaźnik dynamiki ok. 30% spadku względem roku 2000. Dynamika o podstawie ruchomej przewyższyła 100% w latach 2007 i 2009. Z analizy danych wynika, że rocznie przestępstwa przeciwko życiu i mieniu malały o 2%.

² ADAMCZYK M., "Nauka i gospodarka- Kształowanie się przestępczości pospolitej w latach 2000-2009", 2011/2 nr 9, str. 64

³ Miary dynamiki o podstawie ruchomej(łańcuchowe) określają zmiany, które występowały w kolejnych okresach w odniesieniu do okresu bezpośrednio go poprzedzającego. Adamczyk M "Nauka i gospodarka- Kształowanie się przestępczości pospolitej w latach 2000-2009", 2011/2 nr 9, str. 65

Wykres 2. Przepięstwa stwierdzone przeciwko życiu i zdrowiu w województwie małopolskim w latach 2000-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Jak widać na wykresie 2 najliczniejsza grupa przestępstw w latach 2000-2012 to ciężki uszczerbek na zdrowiu następnie udział w bójce lub pobiciu. Najmniej policja zarejestrowała w przypadku zabójstw. Najniższa dynamika ok 17% w roku 2012 względem roku 2000 wystąpiła w przypadku zabójstw, ok. 27% mniej zanotowano ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oraz 36% mniej udziału w bójce lub pobiciu. Przepięstwa przeciwko życiu i zdrowiu w okresie 13 lat zmalały o 30%. Najwięcej przestępstw policja odnotowała w roku 2000. Rocznie przestępstwa malały ok. 2% w latach 2000-2012.

Jednakże należy pamiętać, że to jest tylko statystyka, która nie zawsze jest wiarygodna z uwagi na występującą ciemną liczbę przestępstw. Ponieważ część przestępstw w danym roku nie została wykryta i wówczas statystyka ulega zmniejszeniu a kolejne lata są znaczenie wyższe co nie oznacza wzrostu przestępczości lecz wykrycie sprawcy i zakwalifikowanie go do roku bieżącego pomimo, że zdarzenie nastąpiło rok czy dużo wcześniej.

Tabela 2. Przepięstwa stwierdzone przeciwko mieniu w powiatach województwa małopolskiego w latach 2000-2012

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Miasto KRAKÓW	2813	2617	2781	3179	3078	2839	2132	1731	1417	1477	1505	1459	1397
Krakowski	4	4	3	2	9	3	9	8	9	8	0	9	0
Myślenicki	2190	2474	2391	2445	2752	2163	1706	1524	1296	1316	1531	1604	1684
Proszowicki	895	847	884	851	697	747	564	478	353	370	588	531	524
Proszowicki	315	309	332	296	231	257	180	164	152	182	175	326	238

SKALA PRZESTĘPCZOŚCI W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W LATACH 2000-2012

Magdalena Adamczyk

Wielicki	1141	1125	1081	1160	1253	1111	1017	772	735	726	829	814	756
Nowosądecki	3555	3493	3237	3288	3622	3249	2817	1919	1788	1691	2209	2019	2259
Gorlicki	832	779	645	706	730	644	534	439	415	357	376	402	427
Limanowski	707	528	505	509	574	572	509	356	388	340	469	439	430
Nowotarski	1265	1286	1160	1427	1351	1154	975	881	763	970	1051	1020	1111
Tatrzański	1023	1225	1076	1334	1540	1279	1204	764	903	933	918	1094	960
Tarnowski	3544	3330	3049	3326	3447	2358	2443	2036	1438	1469	1689	1672	1687
Bocheński	652	626	863	832	777	601	530	538	481	408	459	459	564
Brzeski	615	774	713	696	891	603	674	488	638	374	787	951	580
Dąbrowski	558	626	604	413	348	423	389	244	224	283	343	358	410
Chrzanowski	2716	2559	2726	2965	2894	2490	1981	1672	1337	1052	1218	1451	1411
Miechowski	374	470	440	358	499	341	243	242	200	341	374	375	341
Olkuski	1208	1037	1162	1132	1102	1068	909	786	744	834	1032	1067	984
Oświęcimski	2041	1921	1903	1812	1727	1665	1527	1232	1099	1117	1230	1345	1122
Suski	466	458	465	455	436	426	327	293	282	279	247	315	316
Wadowicki	1304	1301	1164	1248	1284	1082	860	698	595	552	806	817	802

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Statystyki Policji i innych instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny nie odzwierciedlają w pełni stanu zagrożenia przestępczością. Istnieje bowiem tzw. ciemna liczba przestępstw, czyli zdarzeń, których nie zgłoszono organom ścigania.⁴ Przestępstwa stwierdzone przeciwko mieniu w latach 2000-2012 osiągnęły najwyższe rozmiary w powiecie nowosądeckim i tarnowskim. Dynamika w roku 2012 uległa zmniejszeniu we wszystkich powiatach. Największy spadek miał miejsce w powiecie tarnowskim 52%, mieście Krakowie 50%, powiecie gorlickim 49%, chrzanowskim 48%, oświęcimskim 45%, myślenickim 41%, limanowskim 39%, wadowickim 38%, nowosądeckim 36%, wielickim 34%, suskim 32%, dąbrowskim 27%, proszowickim 24%, krakowskim 23%, olkuskim 19%, bocheńskim 13%, nowotarskim 12%, miechowskim 9%, tatrzańskim i brzeskim 6%.

Kradzież cudzej rzeczy

§ 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bez zgody osoby uprawnionej uzyskuje cudzy program komputerowy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

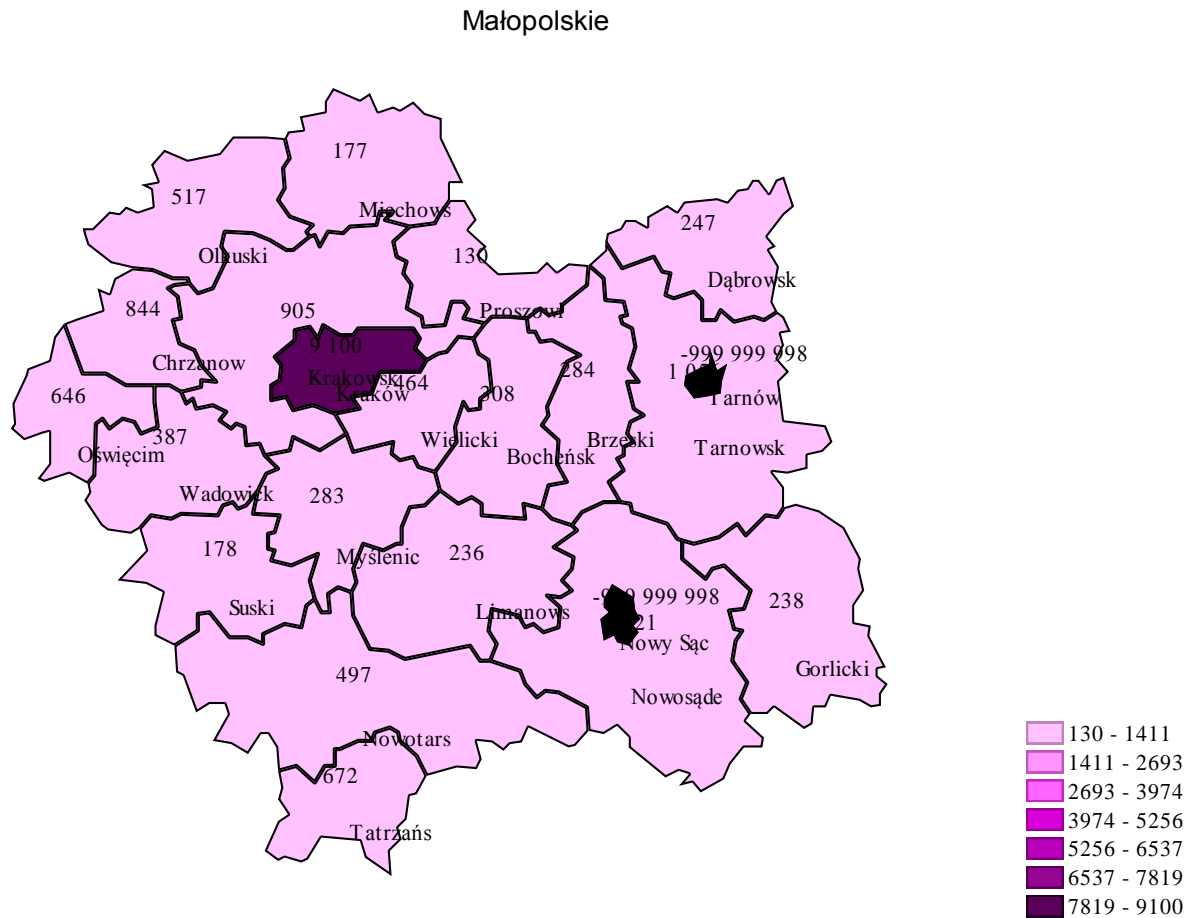
§ 4. Jeżeli kradzież popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

§ 5. Przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii lub karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego⁵.

⁴ Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w roku 2011, str. 27

⁵ http://statystyka.policja.pl/portals/st/1118/63961/Kradziez_art_278.html

Ryc. 1 Kradzież cudzej rzeczy w powiatach w roku 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Liczba kradzieży cudzej rzeczy zaprezentowana na rycinie 1 wskazuje, że największe rozmiary tej przestępczości pojawiły się w mieście Krakowie, następnie w powiecie nowosądeckim i tarnowskim. Średnia arytmetyczna w roku 2012 wyniosła ok. 925 przestępstw dla wszystkich powiatów. Badania dowiodły, że w roku 2012 najniższa dynamika wystąpiła w mieście Krakowie osiągając 31% spadku przestępstw względem roku w roku 2000. Natomiast najwyższa przestępczość miała miejsce w powiecie tatrzańskim wzrost o 39%, brzeskim 35%, dąbrowskim 32%, wielickim 18%, myślenickim 16%, krakowskim 15%, chrzanowskim 13%, bocheńskim 12%, miechowskim 9%, nowosądeckim 8%, suskim 7%. W pozostałych powiatach wskaźnik nie przekroczył wzrostu powyżej 100%. Zatem można zauważyć iż miasto Kraków, pomimo wysokiej skali zjawiska przestępczości kradzieży cudzej rzeczy jego dynamika jest najniższa spośród wszystkich powiatów w roku 2012.

Tabela 3. Dynamika zmian przestępstw stwierdzonych kradzieży cudzej rzeczy w województwie małopolskim w latach 2000-2012

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
kradzież cudzej rzeczy art. 275 art. 278 (art. 279 w tym kradzież samochodu)	22	21	22	25	26	25	22	18	17	16	17	18	18
dynamika 2000=100	1,00	0,98	1,02	1,13	1,18	1,16	1,00	0,85	0,77	0,76	0,80	0,83	0,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Dynamika o podstawie stałej⁶, przestępstw kradzieży cudzej rzeczy w województwie małopolskim w roku 2001 była malejąca, po czym nastąpił wzrost w latach 2002-2005. Natomiast od roku 2006-2009, lata 2010-2012 osiągając 83% w roku 2012 względem roku 2000 (przyjętego jako podstawę), co zostało zaprezentowane w tabeli 3.

Kradzież z włamaniem

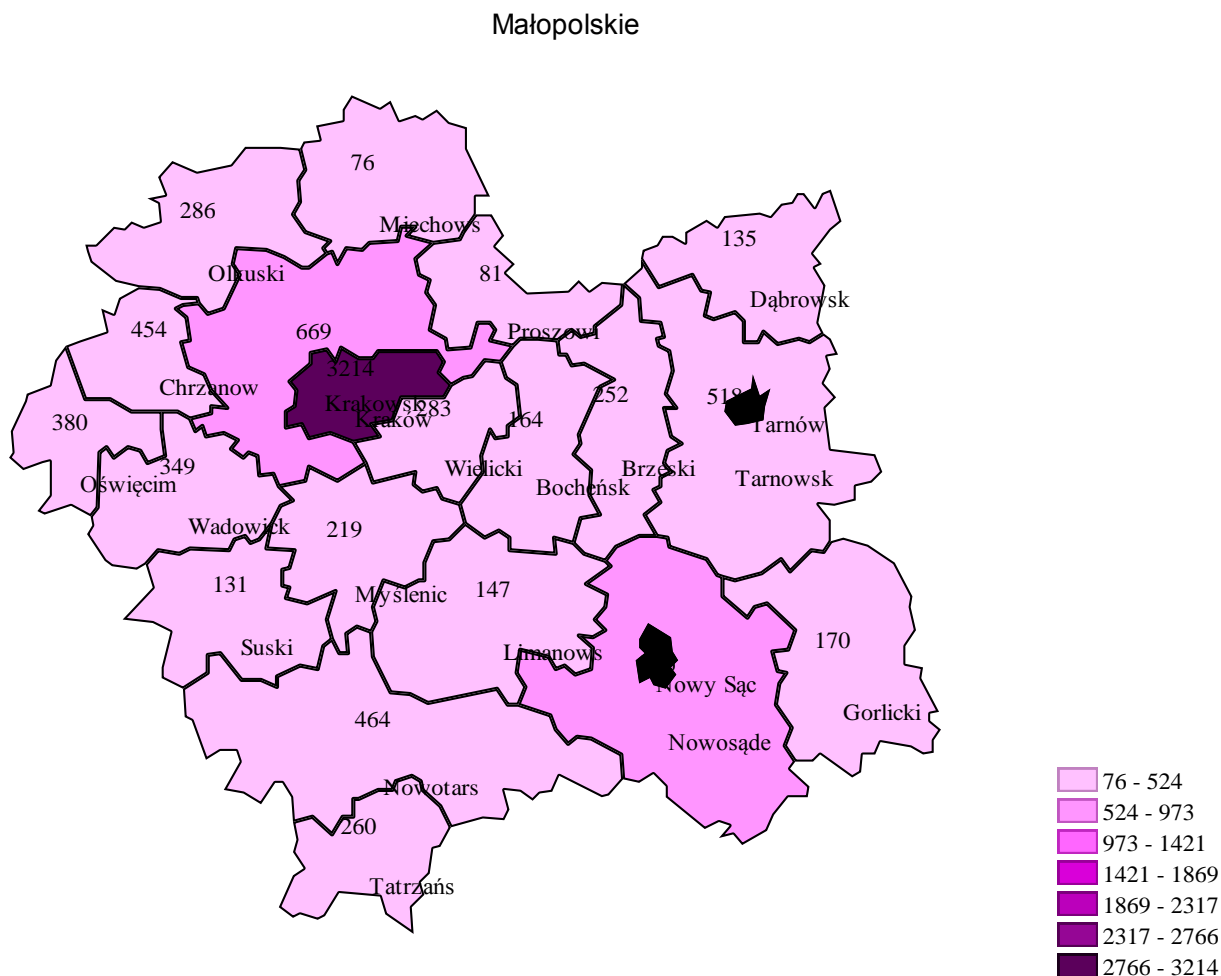
§ 1. Kto kradnie z włamaniem, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli kradzież z włamaniem popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego⁷.

⁶ Miary dynamiki o podstawie stałej (jednoprastawowe) określają one zmiany, które występowały w kolejnych okresach w odniesieniu do okresu przyjętego, jako podstawę.

⁷ http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63963/Kradziez_z_wlamaniem_art_279.html

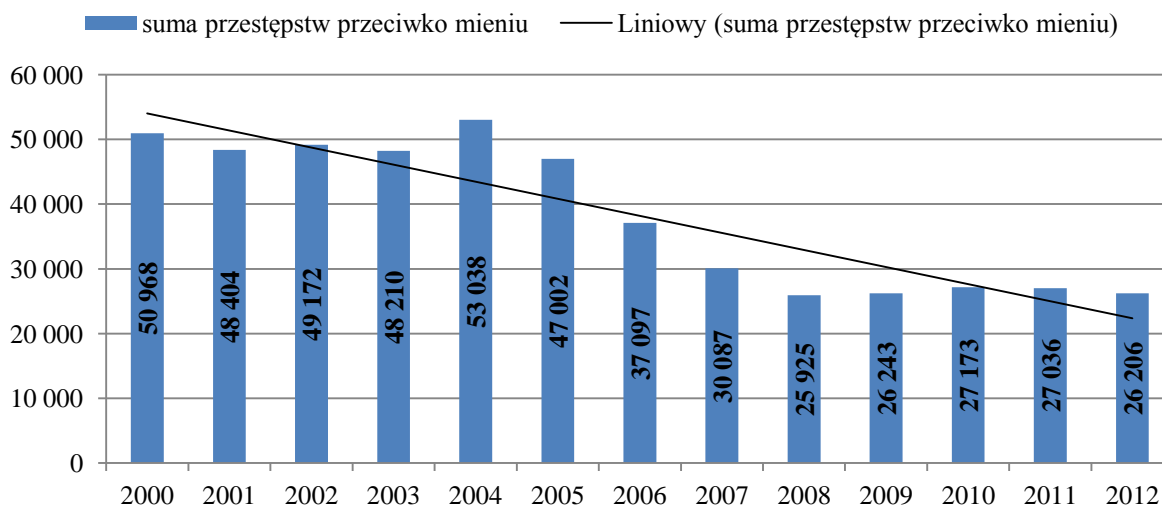
Ryc. 2 Przepęstwa stwierdzone kradzieży z włamaniem w powiatach województwa małopolskiego w roku 2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

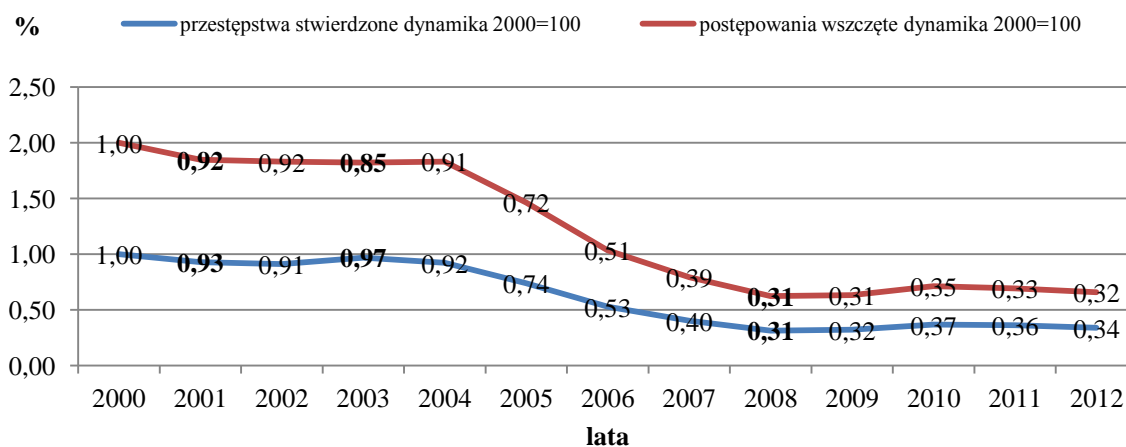
W roku 2012 stwierdzono 9 048 przypadków kradzieży z włamaniem. Oznacza to spadek liczby stwierdzonych włamań o ok. 6,% w porównaniu z rokiem 2011, kiedy to odnotowano ich 9 627. W latach 2000-2004 kradzież z włamaniem wahała się osiągając ok. 92% przestępstw w porównaniu z rokiem 2000. W kolejnych latach 2005-2009 zauważalna jest tendencja spadkowa, w roku 2010 to wzrost kradzieży z włamaniem o 1218 przestępstw względem roku 2009. Dynamika o podstawie stałej w roku 2012 przedstawia spadek przestępczości o 17 602 tys. tj. 66% względem roku 2000.

Wszczęte postępowanie przygotowawcze jest to postępowanie (dochodzenie lub śledztwo) wszczęte przez jednostkę organizacyjną Policji w związku ze zdarzeniem, co do którego zachodzi podejrzenie, że jest przestępstwem, albo wszczęte przez prokuraturę. Do postępowań wszczętych doliczane są również dochodzenia wszczęte faktycznie, a następnie zakończone wydaniem postanowienia o umorzeniu i wpisaniem sprawy do rejestru przestępstw.

Wykres 3. Liczba postępowań wszczętych przeciwko mieniu w województwie małopolskim w latach 2000-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie (tylko te, które zostały omówione w artykule).

Postępowania wszczęte przeciwko mieniu w latach 2000-2005 utrzymywały się na najwyższym poziomie spośród wszystkich lat objętych badaniem. Zatem trend spadkowy pojawił się w latach 2004-2008. Jednak w latach 2009-2010 postępowania wszczęte rosły po czym zaczęły maleć w kolejnych dwóch latach 2011-2012. W roku 2012 dynamika zmalała o 49% względem roku 2000. Z badań wynika, że roczna zmiana postępowań wszczętych malała 7%. Ponadto można powiedzieć, że roczna zmiana zarówno przestępstw stwierdzonych w tej kategorii jak i postępowań wszczętych malała równolegle.

Wykres 4. Dynamika stwierdzonych przestępstw kradzieży z włamaniem wraz z postępowaniami wszczętymi ogółem w województwie małopolskim w latach 2000-2012 (2000=100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

Materiały statystyczne przedstawiają spadek przestępstw stwierdzonych kradzieży z włamaniem oraz spadek postępowań wszczętych. Jednak należy zauważyć, że w roku 2003 wystąpiło o 7% więcej przestępstw stwierdzonych aniżeli postępowań wszczętych, pozostałe lata są względem siebie równoległe. Jednak w roku 2002 postępowania wszczęte były wyższe o 1% względem przestępstw stwierdzonych. W roku 2008 zarejestrowano wskaźnik dynamiki na tym samym poziomie.

Rozbój

1. Kto kradnie, używając przemocy wobec osoby lub grożąc natychmiastowym jej użyciem albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Jeżeli sprawca rozboju posługuje się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym albo działa w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu lub wspólnie z inną osobą, która posługuje się taką bronią, przedmiotem, środkiem lub sposobem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3⁸. Według kodeksu karnego **kradzież rozbójnicza** to: „Kto w celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy, bezpośrednio po dokonaniu kradzieży, używa przemocy wobec osoby lub grozi natychmiastowym jej użyciem albo doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności”⁹. Kradzież rozbójnicza zachodzi w razie zaatakowania przez uciekającego złodzieja osoby próbującej odebrać mu skradzioną rzecz¹⁰. **Wymuszenie rozbójnicze** - Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przemocą, groźbą zamachu na życie lub zdrowie albo gwałtownego zamachu na mienie, doprowadza inną osobę do rozporządzenia mieniem własnym lub cudzym albo do zaprzestania działalności gospodarczej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10¹¹.

Tabela 4. Liczba stwierdzonych przestępstw rozbójniczych w powiatach województwa małopolskiego w latach 2000-2012

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Miasto KRAKÓW	2437	2877	2851	3244	3115	2914	2125	1632	1031	1524	1564	1652	1656
Krakowski	127	150	268	191	480	221	265	133	87	181	251	123	110
Myślenicki	38	35	48	58	19	59	36	60	11	11	127	12	22
Proszowicki	16	16	10	16	15	11	10	4	6	3	14	101	27
Wielicki	110	73	62	117	87	86	150	58	40	35	27	33	9
Nowosądecki	328	274	277	360	367	390	309	219	192	221	250	153	142
Gorlicki	83	39	44	37	71	46	24	13	14	16	29	17	19
Limanowski	28	30	5	16	55	72	61	17	29	15	51	19	47
Nowotarski	70	67	50	64	84	73	57	47	28	120	222	85	150
Tatrzański	195	70	65	290	142	74	163	43	77	39	43	29	28
Tarnowski	314	301	318	342	455	213	276	260	126	146	207	132	113
Bocheński	92	52	291	182	139	58	49	139	113	32	104	35	92
Brzeski	66	179	190	187	375	125	240	95	309	33	302	393	44
Dąbrowski	39	186	159	22	22	86	51	21	9	14	71	12	28

⁸ http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63964/Rozboj_art_280.html

⁹ <http://prawoity.pl/wiadomosci/kradziez-rozbojnicza-art-281-kodeksu-karnego>, [25.01.2011r.]

¹⁰ http://pl.wikipedia.org/wiki/Kradzie%C5%BC_rozb%C3%B3jnicza

¹¹ http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63972/Wymuszenie_rozbojnicze_art_282.html

SKALA PRZESTĘPCZOŚCI W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W LATACH 2000-2012

Magdalena Adamczyk

Chrzeanowski	456	255	368	487	233	356	378	200	261	113	120	177	113
Miechowski	12	7	7	13	46	18	17	11	22	162	133	130	88
Olkuski	71	61	58	73	87	112	66	51	67	58	155	209	181
Oświęcimski	118	94	141	105	148	127	104	93	140	83	150	137	96
Suski	15	21	25	106	22	58	13	23	7	10	7	6	7
Wadowicki	44	50	50	66	84	48	49	47	44	22	56	44	66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie

W latach 2000-2004 zaobserwowano dynamikę rosnącą. Z zebranych materiałów statystycznych widać, że przestępczość miała tendencję malejącą dopiero w latach 2005-2008. Kolejne lata 2009-2010 to kolejna faza wzrostu przestępczości. W roku 2011 nastąpił ponowny spadek przestępstw rozbójniczych, a w roku 2012 zarejestrowano o 461 przestępstw mniej niż w roku 2011. Średnia arytmetyczna w latach 2010-2012 zarejestrowała ok. 4 264 przestępstw rozbójniczych. Ponadto dynamika w roku 2012 uległa zmniejszeniu o 1 621 przestępstw tj. ok. 35% względem roku 2000. Badania empiryczne dowodzą, że największa liczba przestępstw jaka uległa zmniejszeniu w ciągu 13 lat miała miejsce w Krakowie 2000= 2437 : 2012=1656. Zauważalny stał się również powiat chrzanowski, w którym przestępstwa zmalały o 343, tarnowski o 201, nowosądecki o 186, tatrzański o 167, wielicki o 101, gorlicki o 64, brzeski i oświęcimski o 22, krakowski o 17, myślenicki o 16, dąbrowski o 11, suski o 8. W powiecie bocheńskim zarejestrowano taką samą ilość przestępstw zarówno w roku 2000 jak i 2012. Wzrost nastąpił w powiecie olkuskim o 110, nowotarskim o 80, miechowskim o 76, wadowickim o 22, limanowskim o 19, proszowickim o 11.

Zabójstwo jest to świadome, zamierzone zachowanie skutkujące śmiercią innej osoby. Może być spowodowane silną determinacją wyładowania agresji, korzyściami majątkowymi sprawcy kosztem ofiary, efektem sprzecznych interesów zabójcy i ofiary lub aktem spowodowanym zaburzeniami psychicznymi (np. w wyniku choroby lub wpływu substancji psychoaktywnej). Zabójstwo to kategoria przestępstw kryminalnych kwalifikowana do przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. W myśl art. 148 kk:

§ 1. Kto zabija człowieka, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 2. Kto zabija człowieka:

- 1) ze szczególnym okrucieństwem,
- 2) w związku z wzięciem zakładnika, zgwałceniem albo rozbojem,
- 3) w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie,
- 4) z użyciem broni palnej lub materiałów wybuchowych, podlega karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 3. Karze określonej w §2 podlega, kto jednym czynem zabija więcej niż jedną osobę lub był wcześniej prawomocnie skazany za zabójstwo.

§ 4. Kto zabija człowieka pod wpływem silnego wzburzenia usprawiedliwionego okolicznościami, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10¹².

Ciężki uszczerbek na zdrowiu

§ 1. Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci: 1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia, 2) innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej

¹² Nauka i gospodarka nr 12, Adamczyk M., str. 1-2

choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwalej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Kolejnym omawianym przestępstwem stwierdzonym jest udział w bójce lub pobiciu. Przez **udział w bójce lub pobiciu** należy rozumieć udział w starciu przynajmniej 3 osób, z których każda jest jednocześnie napastnikiem i broniącym się (bójka) lub czynną napaść przynajmniej dwóch osób na inną osobę (pobicie). Najczęściej jest tak, że zdarzenie rozpoczyna się w formie napaści na drugą osobę, do którego to zdarzenia dołączają się inne osoby. Pobicie może przerodzić się w bójkę, a bójka w pobicie. Z uwagi na dynamikę zdarzenia bardzo często powstaje problem z zakwalifikowaniem udziału poszczególnych uczestników zajścia i ustaleniem ich roli. Jeżeli dochodzi do starcia dwóch osób "sam na sam" nie dochodzi do popełnienia przestępstwa z art. 158 Kk. Także, gdy po stronie sprawcy atakującego "sam na sam" przyłączyła się inna osoba, która wspomogła go w agresywnych działaniach, ale bez jego wiedzy i zgody, nie można uznać, że wziął on udział w bójce lub pobiciu¹³.

Tabela 5. Stan zagrożenia przestępczością przeciwko mieniu w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w województwie małopolskim w latach 2000-2012

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ZABÓJSTWO	1,8	2,6	2,2	1,4	2,0	1,3	1,4	1,4	1,5	1,6	1,3	1,2	1,5
UDZIAŁ W BÓJCE LUB POBICIU	33	32	30	35	35	31	30	34	31	29	27	25	20
CIĘŻKI USZCZERBEK NA ZDROWIU	46,3	42,2	41,8	38,0	36,3	30,5	31,5	34,3	31,7	40,2	34,0	30,0	33,0
KRADZIEŻ CUDZEJ RZECZY	689,3	673,1	697,1	777,1	807,3	789,8	679,6	579,0	518,4	515,7	537,0	560,0	552,0
KRADZIEŻ WŁAMANIEM	825,9	763,4	747,4	795,4	755,8	604,0	430,5	327,3	255,3	259,7	296,0	291,0	270,0
PRZESTĘPSTWA ROZBÓJNICZE	144,4	149,4	162,7	184,0	185,7	157,7	136,0	96,7	79,6	86,2	118,0	106,0	91,0

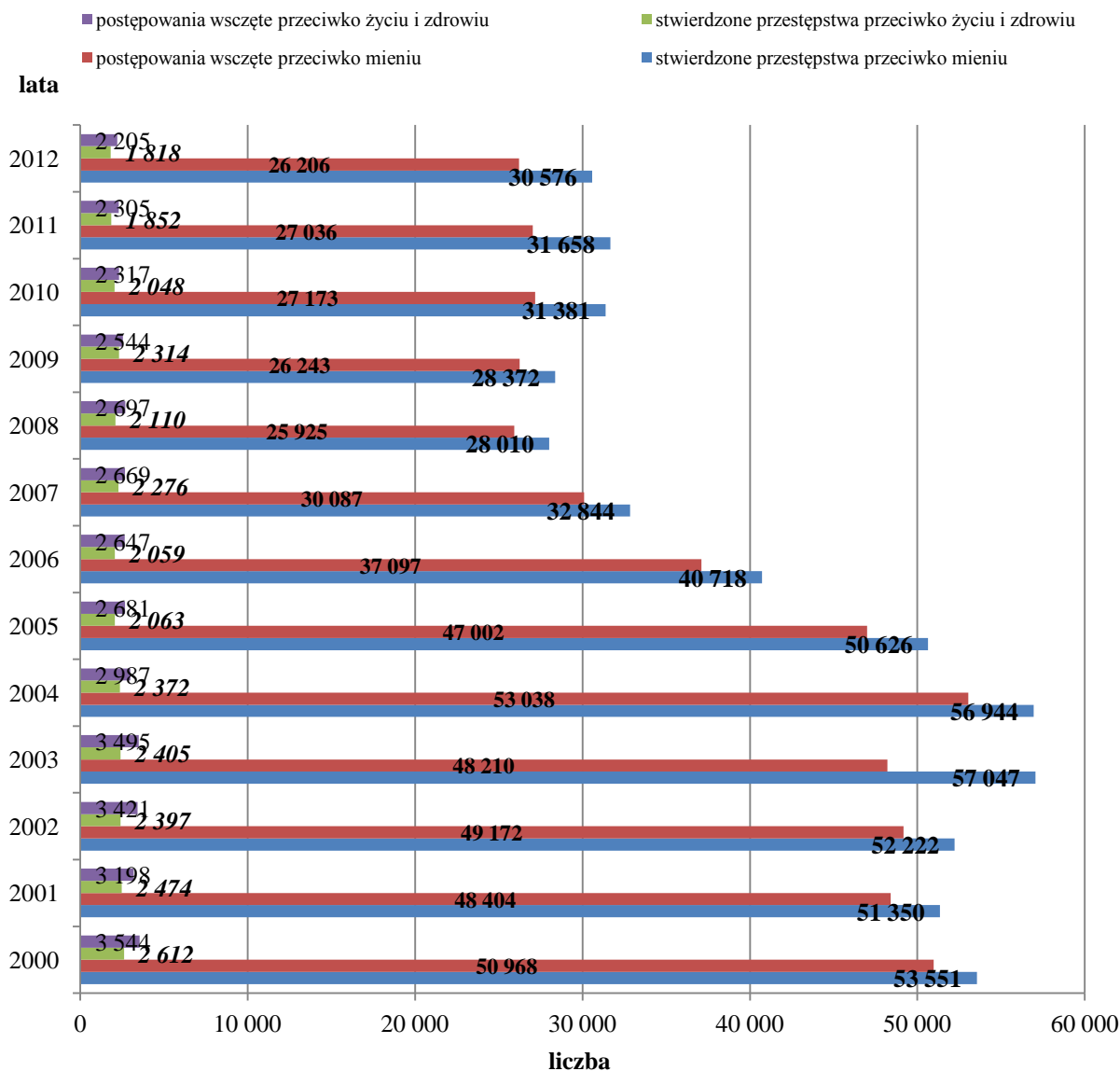
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Mając na uwadze przestępstwa przeciwko mieniu należy również wskazać na stan zagrożenia w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w województwie małopolskim w latach 2000-2012. Z tabeli 5 widać jak kształtował stan zagrożenia przestępczością. W województwie małopolskim w roku 2012 wskaźnik zagrożenia kradzieży zmalał o 20% względem roku 2000. W przypadku kradzieży z włamaniem jest to 67% spadku

¹³ <http://www.cywilne-karne.pl/udzial-w-bojce-lub-pobiciu/47.html> (07.04.2011)

w tym samym czasie oraz 37% mniej przestępstw rozbójniczych w roku 2012 aniżeli w roku 2000. Zabójstwa zmalały o 17%, udział w bójce lub pobiciu o 39% oraz ciężki uszczerbek na zdrowiu uległ zmniejszeniu o 29%. Średnia arytmetyczna stanu zagrożenia przestępstw przeciwko mieniu w latach 2000-2012 to ok.41% natomiast przestępstw przeciwko życiu i mieniu to zaledwie 28%.

Wykres 5. Przestępstwa stwierdzone a postępowania wszczęte w województwie małopolskim w latach 2000-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie.

Podsumowującym etapem przestępczości pospolitej, jest wykrywalność¹⁴ poszczególnych przestępstw przeciwko mieniu oraz życiu i zdrowiu w latach 2000-2012 w całym województwie małopolskim. Badania empiryczne dowiodły, że w miarę spadku przestępstw ich wykrywalność rośnie. W zebranym materiale widać, że najwyższa

wykrywalność 91,8% w roku 2012, dotyczyła zabójstw, ponieważ ich przestępstwa stwierdzone były na najniższym poziomie (wykres 6).

Wykres 6. Wykrywalność przestępstw w województwie małopolskim w roku 2012

wyszczególnienie	wykrywalność	przestępstwa stwierdzone
MAŁOPOLSKIE - kradzież cudzej rzeczy	28,8	18 490
MAŁOPOLSKIE - kradzież z włamaniem	25,9	9 048
MAŁOPOLSKIE - przestępstwa rozbójnicze	80,0	3 038
MAŁOPOLSKIE - zabójstwo	91,8	49
MAŁOPOLSKIE - udział w bójce lub pobiciu	72,2	677
MAŁOPOLSKIE - ciężki uszczerbek na zdrowiu	89,8	1 092

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie.

Zakończenie

Analiza materiału empirycznego pozwala na sformułowanie następujących uogólnień:

1. Przestępstwa przeciwko mieniu zmalały w roku 2012 o 43% względem roku 2000.
2. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu zmalały w roku 2012 o 30% względem roku 2000.
3. W powiecie małopolskim w roku 2003 wystąpiła największa przestępczość przeciwko mieniu świetle omawianych artykułów z kodeksu karnego oraz w roku 2000 największa skala przestępczości przeciwko życiu i zdrowiu.
4. Wykrywalność rośnie wraz ze spadkiem przestępstw i odwrotnie.
5. Postępowanie wszczęte maleją wraz ze spadkiem przestępstw stwierdzonych.
6. Kradzież cudzej rzeczy osiągnęła najwyższe rozmiary przestępczości w latach 2000-2012 ukazując wzrost w latach 2000-2004, po czym sukcesywnie malała do roku 2009 i osiągając kolejny wzrost w latach 2010-2011. W roku 2012 kradzież spadła zaledwie o 42 przestępstwa względem roku 2011. Następnie drugą pod względem wielkości, kategorią przestępstw omawianych w niniejszym¹ Wykrywalność oznacza pewien stosunek liczby wykrytych przestępstw w danym roku przez liczbę przestępstw stwierdzonych w danym roku oraz powiększonej o przestępstwa stwierdzone w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu nie wykrycia sprawcy. Zatem można stwierdzić, że przestępstwa te malały sukcesywnie lecz głównie od roku 2003-2008. W roku 2012 zauważalny jest stosunkowo niski wskaźnik kradzieży spośród 13 lat. Kolejną grupą przestępstw są rozboje. Ich dynamika rosła w latach 2000-2005 względem roku 2000. Kolejne lata 2006-2012 to faza spadku przestępstw osiągająca w roku 2012 aż 54% mniej przestępstw aniżeli w roku 2000. Uszczerbek na zdrowiu ulegał spadkowi w latach

2000-2005, następne lata to fazy wzrostu i spadku. Wymuszeń rozbójniczych w latach 2000-2012 wystąpiło ok 15 tys. Najwięcej przestępstw tych, wystąpiło w roku 2003, najmniej natomiast w roku 2009 = 676, tj. 55% mniej aniżeli w roku 2003. Przestępstwa udziału w bójce lub pobiciu, to zaledwie 2 187 przestępstw mniej niż wymuszeń rozbójniczych w roku 2012. W latach 2000-2006 przestępstwa miały fazy wzrostu i spadku, jednak już w latach 2007-2012 nastąpił dynamiczny spadek udziału w bójce lub pobiciu. W roku 2012 to spadek o 36% względem roku 2000. W przypadku kradzieży rozbójniczej, policyjne statystyki zarejestrowały stosunkowo niski wskaźnik przestępstw tj. 2000, względem pozostałych przestępstw w całym okresie badanym 2000-2012. Kradzież rozbójnicza rosła w latach 2000-2002 po czym zaczęła ulegać zmniejszeniu w latach 2003-2008. Następnie w roku 2009 - 2010 i 2012 pojawił się wzrost. Ostatnią z omawianych kategorii przestępstw są zabójstwa. Jako jedyne spośród wszystkich przestępstw, zarówno przeciwko mieniu jak i życiu i zdrowiu charakteryzowały się najniższym wskaźnikiem przestępczości w latach 2000-2012. W okresie tych 13-stu lat ich liczba nie przekroczyła 700 przestępstw. Z przeprowadzonych analiz wynika, że 4% rocznie zabójstwa ulegały zmniejszeniu.

Bibliografia

1. ADAMCZYK M., Nauka i gospodarka- Kształtowanie się przestępczości pospolitej w latach 2000-2009, 2011/2 nr 9
2. CZEKAJ K., Społeczna konstrukcja przestępstwa i przestępczości, (w:) Labirynty współczesnego społeczeństwa, Katowice 1998
3. Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w roku 2011
4. http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63961/Kradziez_art_278.html
5. http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63963/Kradziez_z_wlamaniem_art_279.html
6. <http://prawoity.pl/wiadomosci/kradziez-rozbojnicza-art-281-kodeksu-karnego>
7. http://pl.wikipedia.org/wiki/Kradzie%C5%BC_rozb%C3%B3jnicza
8. http://statystyka.policja.pl/portal/st/1118/63972/Wymuszenie_rozbojnicze_art_282.html